

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE

ZE ZAHRANIČNÍCH ČASOPISŮ

PROSINEC

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Ako na prvý cyklus v prírodovednom vzdelávaní? = How to deal with science education in the first cycle? / Kristína Žoldošová, Katarína Kotuláková -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 32, č. 5 (2023), s. 41-55.

Článek se zaměřuje na přírodovědné změny v kurikulu a rozvoj přírodovědné gramotnosti v rámci Slovenska. Cílem kurikulárních změn má být zdůraznění záměrů vzdělávací oblasti Člověk a příroda, a to nejen v kontextu obsahu - důraz má být kladen rovněž na rozvoj způsobilosti vědecké práce (objektivní práce s informacemi, rozvoj argumentace a kritického myšlení). Článek představuje několik cyklů výuky a jejich obsah, přičemž nabízí i některá doporučení pro učitele (týkající se například toho, jak by měl postupovat v rozvoji žáka).

kurikulum ; školská reforma ; učitel ; přírodovědný předmět ; kompetence ; didaktika ; škola ; systémový přístup ; obsah výuky ; cíl výuky ; vyučovací metoda ; vyučovací předmět ; výuka ; školská legislativa ; systém výchovy a vzdělávání ; práce s informacemi ; argumentace ; Slovensko ; kritické myšlení

<http://katalog.npmk.cz/documents/530828>

2.

Beliebig oder bahnbrechend? / [Libovolně, nebo novátorsky?] / Jöran Muuß-Merholz -- ger -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pädagogik -- ISSN 0933-422X -- Roč. 73, č. 12 (Dezember) (2021), s. 9-14.

Jde o teoretický článek v čísle časopisu, které se věnuje konceptu "4K" (v angličtině 4Cs) zahrnujícímu kreativitu, kritické myšlení, komunikaci a kooperaci. Koncept byl vypracován v USA počátkem 21. století. Podporován byl v dalších letech výzkumem a publikacemi, které se věnovaly začlenění 4Cs do širšího kontextu vzdělávání. Týkaly se především amerického vzdělávacího systému; v německy hovořícím prostoru byly zpočátku málo sledovány. V posledním desetiletí byl koncept postupně implementován i do německojazyčných zemí. Rozmělnily se však přitom jeho konceptuální základy a v současnosti neexistuje žádná společná interpretace. Autor článku rozpracovává návrhy ke stanovení konceptuálního rámce 4K a vybízí k diskusi k jeho využití.

koncepce ; tvořivost ; pojem ; kritičnost ; komunikace ; spolupráce ; výzkum ; publikace ; vzdělávání ; systém výchovy a vzdělávání ; interpretace ; diskuse ; Spojené státy americké ; německy mluvící země ; 21. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/531063>

3.

Didaktické aspekty kurikulárnej reformy = Didactic aspects of curriculum refor / Štefan Porubský -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 32, č. 5 (2023), s. 16-22.

Článek se zaměřuje na problematiku současné kurikulární reformy na Slovensku, jejímž důsledkem má být posílení profesní autonomie učitele - jeho kurikulární a didaktické způsobilosti. Školy tedy nově nebudou fungovat pouze na základě centralizovaného kurikula - učitelé budou rozhodovat o zařazení vhodného obsahu do vyučovacího procesu školy a zároveň například i o tom, co a jak se žáci mají učit.

kurikulum ; školská reforma ; učitel ; nezávislost učitele ; kompetence ; didaktika ; škola ; systémový přístup ; obsah výuky ; cíl výuky ; vyučovací metoda ; vyučovací předmět ; výuka ; školská legislativa ; systém výchovy a vzdělávání ; Slovensko

<http://katalog.npmk.cz/documents/530809>

4.

Geschulter Optimismus / [Dobře zvážený optimismus] / Erik Zyber -- ger -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pädagogik -- ISSN 0933-422X -- Roč. 73, č. 10 (Oktober) (2021), s. 6-8.

Článek otevírá číslo časopisu, které se zabývá pozitivní pedagogikou ve školním prostředí a upozorňuje na rizika s ní spojená. Pozitivní myšlení se v současné době stává součástí vzdělávání, s cílem posílit pohodu dětí a mládeže a snížit počet psychických onemocnění. Autor článku upozorňuje na skutečnost, že optimismus a příznivé sebepojetí se často ukazují jako prospěšné při dosahování osobních cílů, avšak pro mnohé jedince není snadné si tento postoj (kvůli vnitřnímu stavu nebo vnějším okolnostem) osvojit. Učitelé by měli znát meze pozitivní pedagogiky. Např. pokud se ve třídě vedou diskuse o pocitech žáků, je nezbytné vytyčit bezpečnou hranici, která by měla bránit žákovo soukromí a jeho osobní prostor.

pozitivní psychologie ; školní prostředí ; vzdělávání ; wellbeing ; dítě ; mládež ; psychika ; sebepojetí ; rozvoj osobnosti ; žák ; riziková skupina ; pozitivní pedagogika ; soukromí ; osobní cíle ; pocity (vyšší emoce)

<http://katalog.npmk.cz/documents/531039>

5.

"Ich bin Teil des Ganzen, ich bleib nicht außen vor" / ["Jsem součástí celku, nezůstanu stranou."] / Anna Külker, Christof Siepman, Sabine Geist – ger

In: Pädagogik -- ISSN 0933-422X -- Roč. 73, č. 7/8 (Juli-August) (2021), s. 14-17.

Autoři článku, učitelé pokusné školy v Bielefeldu, představují čtyři požadavky na inkluzi ve vzdělávání: účast, uznání, zapojení se a úspěch. Postupně je rozebírají a na konkrétním příkladu žáka, chlapce postiženého spinální svalovou atrofií, poukazují na jejich účinnost v praxi. Článek je doplněn ukázkami z chlapcových zápisků týkajících se školní výuky a jeho zapojení se do ní i do žákovského kolektivu. Vyzdvížena je role učitele v tomto procesu.

inkluze ve vzdělávání ; role učitele ; pedagogická podpora ; postižený ; žák ; školství ; pedagogický výzkum ; participace ; ocenění ; úspěch ; etika ; morálka ; výzkumná zpráva ; vztahy mezi vrstevníky ; pokusná škola ; Bielefeld (Německo)

<http://katalog.npmk.cz/documents/530459>

6.

Inklusion : ethisches Gebot oder moralische Keule? / [Inkluze : etický příkaz nebo morální kyj?] / Susanne Thurn – ger

In: Pädagogik -- ISSN 0933-422X -- Roč. 73, č. 7/8 (Juli-August) (2021), s. 6-9.

Teoretický příspěvek uvádí sérii článků v čísle časopisu, které se věnuje inkluzi ve vzdělávání. Sumarizuje současný stav německého školství po dvanácti letech nařízené inkluze a zabývá se otázkami inkluze a selekce z pohledu etiky a morálky. Upozorňuje na politické požadavky, jež jsou s inkluzí spojeny, i na četné problémy, k nimž při její realizaci dochází, mezi jinými na chybějící pedagogický personál a finanční prostředky. Představena je výzkumná studie Inkluzivní vzdělávání a jeho světlé a stinné stránky (Inklusive Bildung zwischen Licht und Schatten), jež byla zveřejněna v r. 2020.

inkluze ve vzdělávání ; vyučující personál ; podpora ; financování ; selekce ; školství ; pedagogický výzkum ; souhrnné hodnocení ; etika ; morálka ; výzkumná zpráva ; politika ve vztahu k mládeži ; Německo ; 2020

<http://katalog.npmk.cz/documents/530456>

7.

Jeder Fachunterricht ist auch Sprachunterricht / [Každá odborná výuka je také jazykovou výukou] / Jochen Schnack, Hendrik Stammermann -- ger -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pädagogik -- ISSN 0933-422X -- Roč. 73, č. 9 (September) (2021), s. 6-8.

Článek zdůrazňuje význam jazyka, který je chápán jako klíč k úspěšnému školnímu vzdělávání. Staví na myšlence W. Humboldta o jazyku (jazyk je "klíčem ke světu") jakožto nezbytném

prostředku pro rozvoj myšlení, porozumění a učení. Upozorňuje na vztah mezi jazykovou kompetencí a celkovým školním úspěchem. Uvádí argumentace pro podporu integrace jazykové výuky do výuky odborných předmětů v sekundárním vzdělávání. Diskutovány jsou různé pedagogické postupy podporující uvedený přístup, jako je např. jazykově citlivá výuka či kontinuální jazyková výchova.

jazyková dovednost ; odborný předmět ; jazykové vzdělávání ; úspěch ; rozvíjení schopností ; myšlení ; porozumění ; učení ; sekundární vzdělávání ; jazyková výuka ; pedagogická podpora ; Humboldt, Wilhelm von,

<http://katalog.npmk.cz/documents/530965>

8.

Kognitiv aktivierend unterrichten : was bedeutet das und wie geht das? / [Kognitivně aktivizující výuka : co znamená a jak funguje?] / Andrea Albers – ger

In: Pädagogik -- ISSN 0933-422X -- Roč. 73, č. 11 (November) (2021), s. 6-7.

Článek se zabývá pojmem "kognitivní aktivace", jeho obsahem a používáním. Představuje klíčové faktory důležité pro kognitivní aktivitu ve vyučovacím procesu. Upozorňuje na připravovaný online portál, jenž bude sloužit ke školení učitelů v kognitivně aktivizující výuce - vytváří ho Centrum pro kvalitu ve školství a odbornou přípravu učitelů v Baden-Württembergu ve spolupráci s Univerzitou Tübingen.

vzdělávání učitelů ; aktivizující metoda ; pojem ; výuka ; poznávací proces ; internet ; distanční vzdělávání ; učitel ; kvalita vyučování ; Německo ; online výuka

<http://katalog.npmk.cz/documents/531056>

9.

Komunikácia sociálnych pracovníkov s deťmi a mládežou podľa Eriksonovej teórie psychosociálneho vývinu = Social workers' communication with children and youth according to Erikson's theory of psychological development / Filip Bambúch -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Mládež a spoločnosť : slovenský časopis pre štátnu politiku a výskum mládeže – ISSN 1335-1109 -- Roč. 29, č. 2/3 (2023), s. 12-19.

Autor se v článku zaměřuje na komunikaci mezi sociálním pracovníkem a jeho klientem a na faktory, které tuto komunikaci ovlivňují (zejména věk, vzdělání). Vychází přitom z Eriksonovy teorie, podle níž člověk až do rané dospělosti prochází 6 obdobími - kojeneckým věkem, raným dětstvím, předškolním a školním věkem, dospíváním a adolescencí. Eriksonova definice jednotlivých období podle autora může sociálnímu pracovníkovi usnadnit komunikaci s klientem, neboť nabízí klíčová témata v daném věku (například pro kojence je to důvěra vs. nedůvěra, pro adolescenta pro změnu intimity vs. izolace).

sociální pracovník ; komunikace ; systém výchovy a vzdělávání ; sociální komunikace ; komunikační schopnost ; dítě ; adolescent ; metodická příručka ; mladí dospělí ; vývoj dítěte ; potřeba ; Slovensko ; odborník ; věk 0-26

<http://katalog.npmk.cz/documents/531112>

10.

Osobné skúsenosti žiakov základných a stredných škôl s prejavmi intolerancie = Personal experiences of primary and secondary school pupils with manifestations of intolerance / Mária Janková -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Mládež a spoločnosť : slovenský časopis pre štátnu politiku a výskum mládeže – ISSN 1335-1109 -- Roč. 29, č. 2/3 (2023), s. 32-37.

Článek se zabývá výzkumem projevů netolerance (šikana, kyberšikana) a zkušeností žáků základních a středních škol. Výzkum byl proveden formou dotazníkového šetření, na nějž reagovalo 1969 respondentů, přičemž 1009 respondentů pocházelo ze školy základní (7.-9. ročník) a 960 ze školy střední (1.-3. ročník). Žáci byli podle šetření v roce 2022 nejčastěji (kyber)šikanováni kvůli názorům nebo fyzickému vzhledu.

základní škola ; střední škola ; systém výchovy a vzdělávání ; šikana ; kyberšikana ; žák ; zkušenost ; mládež ; dotazník ; výzkum ; metoda výzkumu ; výsledek výzkumu ; pohlaví ; hodnoticí kritérium ; Slovensko ; věk 12-18 ; 2006-2022

<http://katalog.npmk.cz/documents/531114>

11.

Pflichtbesuche in NS-Gedenkstätten? / [Povinné návštěvy památníků z nacistické éry?] / Shila Erlbaum, Cornelia Dold – ger

In: Pädagogik -- ISSN 0933-422X -- Roč. 73, č. 11 (November) (2021), s. 48-49.

Autorky článku diskutují o problematice školních návštěv památníků nacistických zločinů v Německu. Jedna z autorek by přivítala povinné organizování těchto návštěv nejenom pro základní a střední školy, ale i pro studenty učitelských studijních programů se zaměřením na historii. V tomto případě by však bylo potřeba zvýšit kapacitu památníků a vyškolit více odborníků. Druhá z autorek je toho názoru, že povinné exkurze nejsou dobrou cestou, protože pak může docházet i k odmítavému postoji žáků či studentů. Studie navíc ukazují, že forma povinných návštěv je pedagogicky neefektivní. Autorka upozorňuje na přístup k německé minulosti v NDR, kdy se ukazuje, že obdobné obligatorní návštěvy neplnily svůj účel (demokratické vědomí, dodržování lidských práv). Preferuje např. workshopy o historii založené na biografiích, kreativní projekty a práci s prameny, jež mají vyšší vzdělávací efekt a vyžadují individuální přístup.

nacionalismus ; činnosti mimo vyučování ; historické hledisko ; výuka ; dějiny dvacátého století ; žák ; postoj žáka ; student učitelství ; povinné vzdělávání ; efektivnost vzdělávání ; demokracie ; lidská práva ; tvůrčí dílna ; biografie ; tvůrčí činnosti ; práce s informacemi ; individuální přístup ; Německo ; Německá demokratická republika ; národní socialismus

<http://katalog.npmk.cz/documents/531061>

12.

Problema detstvosbereženija : ot ceļopolaganija k novej obrazovatel'noj politike / [Problém ochrany dětství : od stanovení cílů k nové výchovné politice] / Irina Fedorovna Slepčova -- rus -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Doškol'noje vospitanije : ježemesjačnyj naučno-metodičeskij žurnal -- ISSN 0012-561X -- Roč. 95, č. 7 (2023), s. 10-14.

Autorka článku představuje základní cíle a směry předškolního vzdělávání v Ruské federaci. Upozorňuje následně na varovné tendence současnosti, kdy dochází k značným rozdílům ve vzdělávání mezi jednotlivými skupinami dětí - vede k nim jednak odlišné socioekonomické a vzdělanostní rodinné zázemí, jednak národnostní původ včetně jazyka (dětí s mateřským jazykem ruštinou x děti jinojazyčné, děti ruského původu x děti jiné národnosti včetně dětí z rodin migrantů). Varující jsou tzv. nové fenomény dětství (deformace tradičního pojetí rodiny, nižší úroveň somatického zdraví dítěte, psychické a logopedické problémy aj.). Nedostatky vidí autorka článku i v nové výchovné politice Ruské federace (uvedeny jsou odkazy na danou legislativu) pro předškolní výchovu, která má v mnohém charakter výchovy školní.

výchovně-vzdělávací cíle ; odlišný mateřský jazyk ; předškolní dítě ; kultura země původu ; preprimární vzdělávání ; cíl výchovy ; politika ; rodinné prostředí ; socioekonomický status ; mateřský jazyk (L1) ; dítě cizí národnosti ; migrant ; tradice ; rodinná výchova ; zdraví ; národní vzdělávací program ; psychický vývoj ; logopedie ; legislativa ; Rusko (federace)

<http://katalog.npmk.cz/documents/530956>

13.

Soll es auch in Deutschland Ein-Fach-Lehrkräfte geben? / [Měli by být i v Německu učitelé jednoho předmětu?] / Miriam Vock, Jürgen Striby, Sybille Siegling – ger

In: Pädagogik -- ISSN 0933-422X -- Roč. 73, č. 10 (Oktober) (2021), s. 48-49.

Budoucí učitelé pro sekundární vzdělávání jsou v Německu připravováni k výuce dvou předmětů. Mimo Německo bývá však tato praxe jiná, v mnoha zemích se studenti učitelství připravují pouze na jeden obor. Článek se zamýšlí nad kvalitou přípravy "jednooborových" a "dvooborových" učitelů. Upozorňuje na to, že i struktura a intenzita výuky se v různých zemích liší - v Německu se u učitele předpokládá vysokoškolské magisterské vzdělání, v některých zemích však postačuje bakalářský titul. Jsou diskutovány přínosy i zápory učitelského studia dvou oborů v německém prostředí.

vzdělávání učitelů ; student učitelství ; sekundární vzdělávání ; studijní obor ; kvalita vzdělání ; magisterské studium ; bakalářské studium ; vyučovací předmět ; učitel ; Německo

<http://katalog.npmk.cz/documents/531055>

14.

Škola ako učiaca sa organizácia : príklad základnej školy = School as a learning organization : an example of a primary school / Roman Baranovič -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odborný časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 32, č. 5 (2023), s. 35-40.

Článek se zabývá konceptem "Škola jako učící se organizace", jenž spočívá například v zaměření se na individuální růst žáků, zapojení rodin a komunity, podporu řízení a vedení nebo vytváření profesního společenství, a jeho implementací v Církevní základní škole Narnia v Bratislavě.

kurikulum ; školská reforma ; učitel ; církevní škola ; základní škola ; didaktika ; přeměna ; odborný rozvoj zaměstnanců ; hodnota ; společenství ; rodina ; žák ; podpora ; systém výchovy a vzdělávání ; inovace ve vzdělávání ; Církevní základní škola Narnia ; Slovensko ; Bratislava (Slovensko) ; škola jako učící se organizace

<http://katalog.npmk.cz/documents/530827>

15.

Vzory detí v pôvodných úplných rodinách a v detských domovoch = Patterns of children in the original complete families and in children's homes / Albín Škoviera, Veronika Soukalová, Karel Rýdl -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Mládež a spoločnosť : slovenský časopis pre štátnu politiku a výskum mládeže -- ISSN 1335-1109 -- Roč. 29, č. 2/3 (2023), s. 37-48.

Autor se v textu zaměřuje na výzkum vzorů ve dvou skupinách - u dětí, jež vyrůstají v dětském domově, a u dětí z úplných původních rodin. V první, teoretické části se zabývá vymezením pojmu vzor, jeho historií a významem pro dítě. V následující části se zabývá metodikou svého výzkumu, jehož cílovou skupinou byly v obou případech děti ve věku od 8 do 15 let. Autor zjišťuje, že vzory pro děti představují většinou postavy z jejich okolí (v případě dětí z dětského domova kamarád/ka, vychovatel/ka, sourozenec atp., v případě dětí z úplných rodin naopak matka, otec). Zjišťuje rovněž některé negativní dopady vzorů na dítě (kouření, posmívání se, konzumace alkoholu) v obou skupinách. Výsledky shrnuje v závěru.

vzor ; dítě ; rodina ; dětský domov ; působení ; dotazník ; výzkum ; metoda výzkumu ; výsledek výzkumu ; Slovensko ; věk 8-15

<http://katalog.npmk.cz/documents/531117>